

Képzőművészeti jelen

Az MMA díjazottjainak tárlata

Termékeny, egyben inspiráló gyakorlata a Magyar Művészeti Akadémia Képzőművészeti Tagozatának, hogy évről évre, immár hetedik alkalommal: együtt, egy térben mutatja be különböző nemzedékek és műfajok alkotóinak munkáit, az MMA díjazottjainak műveit. A 2019–2020. évben Nagy Árpád Pika és Maurits Ferenc mint jelentős életművet létrehozó képzőművészek kerültek az elismerésben részesülők körébe, mellettük további négy, jobbára a középnemzedékhez tartozó alkotó tevékenységét – Csontó Lajos, Ganczaugh Miklós†, Szentpétery Ádám, Szocska László – művészeti ösztöndíjjal jutalmazták.

Hogy sokféle, egymástól gyakran igen távol álló alkotásokat láthatunk e tárlaton, ennek evidens oka az, hogy a kiállító művészek véletlenszerűen, noha eddigi alkotótevékenységük elismeréseként sodródtak egymás társaságába. Egyébként meg: eltérő kulturális, művészettörténeti kontextusból, forrásból fakadnak műveik. A képről, vagy akár a műalkotásról való gondolkodás jelentős változásokon esett át az elmúlt évtizedekben, s ennek következménye, hogy néhányuk a képiség új megjelenésének módjait kutatja, más egy szürreális világot tár elénk vagy a geometria formanyelvét használja fel alkotásai létrehozása során.

A sokszorosító grafika szakon végzett, majd konceptuális, jellegzetesen fotóalapú műveket alkotó, a kép és szöveg különös találkozási pontjait életre hívó *Csontó Lajos* művészete hol komoly megfontolásaival, hol ironikus hangvételével hívja fel magára a figyelmet. A *Megoldás* című hármas sorozatának applikált feliratai javallatokat vagy éppen felszólításokat hordoznak, de mindenképpen váratlan, zavarba ejtő intimitásuk: Hívd ki a sorsot; Takard el ha fáj; Kapard fel a múltat, hazudtál. A feliratok háttérében klasszikus szobrok, festmények alakjai tűnnek fel, mintegy zsinórmértékül szolgálva a mindenkori jelennek. A transzferátnyomással készült *Arcvakság* sorozata talán azzal a kérdéssel szembesít, hogy vajon ismerhetjük-e jól a már megismertet, legyen az önmagunk vagy a másik ember, avagy úrrá lehet rajtunk az arcvaksággal analóg benyomás.

Nagy Árpád Pika következetesen, és egyre letisztultabb formában, ugyanakkor egyre színeesebb képekben vetíti ki gyakran meghökkentő szürreális élményeit, látomásait. A *Látogatók*, az *Európa elrablása*, a *Madarak* – mind különböző változatai ennek, miként a nagyobb léptékű, két táblaképből összeállított, bizarr tablót mutató *Asztaltársaság* című munkája is. E művekben sajátosan ötvözi a valóságot az álomszerűvel, a képzeletivel, s együttesük gyakran hordoz ironikus kicsengéseket.

Szocska László a kárpátaljai szobrászművészet képviselője, egyik legkiemelkedőbb alkotója. Művészetének középpontjában a geometrikus alapformák és arányrendszerek, az azokból felépített alakzatok állnak. Három áttetsző körplasztikájának alapvetése a platóni szabályos testekre vezethető vissza, miként erre a műcímek is utalnak, ám a konstruktív formaképzés vezérfonalát az alkotói fantázia élénksége, a precíz kivitelezés, a dinamizmus átható kifejezése biztosítja.

A tavaly elhunyt autodidakta művész, *Ganczaugh Miklós* figuratív és absztrakt alkotásait, expresszív rajzait és festett munkáit egyaránt erőteljes megformálás, a szervességből fakadó spiritualitás jellemzi. Kiállított munkái között gyakori motívumként jelenik meg a fa-életfa, a körformába záruló teljesség, kevésbé ügyelve a valósággal való azonosíthatóságra, inkább szimbolikus dimenzióit keresve. Művészete egyfajta ígézet alatt áll. Az alkotó egy másik típusú, társadalomkritikus tekintetvetésében – egy sorozat erejéig – élesen groteszk megjelenítése tűnik fel a pártállami idők nagyhatalmú figuráinak.

Maurits Ferenc vegyes technikával és gyakran kollázsolással készült művei Danilo Kišnek, a magyar-zsidó származású szerb írónak, A holtak enciklopédiája szerzőjének állítanak emléket – az író halálát követően 31 évvel, mint ezt a sorozat címe jelzi. Az elbeszélésfüzérhez hasonlatosan Maurits alkotásai egyetlen ciklusba rendeződnek; átszellemült illusztrációként és egyedi, autonóm művészeti megnyilatkozásként egyaránt értékelhetők. Az osztott, mozgalmas képfelületek, a körkörös rajzosság vagy a szögletes és izolált létterek megjelenítése mintegy rímként felel az író világára. Arra a despotákkal és a személyiséget megnyomorító, magából kiforgató eszmékkel teli világra, amelyben minden, uralkodón a halálra nyitott.

Szentpétery Ádám, a szlovákiai magyar festőművész absztrakt munkái a geometrikus művészet azon válfaját képviselik, amelyek napjaink tudományos eredményeire, a világ digitalizációjára (*Hálózat I–II.*; *Rotáció*; *Network I.*) éppen úgy reflektálnak, miként a közelmúlt járványeseményeire (*Covid 20*). A lágy, hajlított, vagy élesebb vonalakba fogalmazott, a szimmetria és szerialitás elvét rendre érvényesítő alkotások ugyan a síkban lépnek életre, de jellegzetes törekvésük a térbe ágyazódás: mintegy valósággá válása annak, ami csupán illúzió.

E kiállítás a Vigadó falai között többféle, távolról egymással olykor talán mégis rokonítható, többnyire meg a különbözőségben megnyilvánuló képegyüttes találkozása. Jelzi a magyar képzőművészet formanyelvének határainkon inneni és túli sokféleségét, egyben példáját kínálja annak is, hogy a magyar képzőművészet a művészi elképzelések tágas közege – rezonálva személyes, történeti és társadalmi, kulturális és tudományos élettereink változásaira.

Balázs Sándor